44рդ ՏԱՐԻ — ԻՉՄԻԱՆ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՄԱՅԻՍ 1884 — ԹԻՎ 1283

ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԱՐԱՐԱՏԵԱՆ

ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՎԻ ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ ԵՒ ՇԱԲԱԹ ՕՐԵՐԸ

Ց. Գ. ՍԿԱՅԵՐԵԱՆ
Համարատու — Տնօրէն

ՏԱՐԵԳԻՆ ԿԱՆԽԻԿ

ԻՉՄԻԱՆ	Օտար. տակի	1
ԳՈՒՐՄԸ	Մէջիտիէյ	6
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐ	Ֆրանք	25

ԾԱՆՈՒՑԱԳԻՆ

5	դրուշ տողը	ՄԻԿ ԱՆԳԱՄ
2	դրուշ	ԵՐԿՈՒ ԱՆԳԱՄ
60	փարա	ԵՐԵՔ ԱՆԳԱՄ

Գ. Գ. ՊԱՐՔԵՎԱՆԵԱՆՑ
Հիմնադիր

Ա. Կ. ԱՂԱԶԱՐԵԱՆ, կը տնօրինէ բաժանորդագրութեան եւ ծանուցման վերաբերեալ բոլոր գործերը։ Շիշէ-ցիլէր ճատտէսի Զինկիրլարա ծէրխանէ

Որ եւ է գրութիւն, յօդուած կամ նամակ, որ ուղղակի ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԵԱՆ կը վերաբերի, տնօրէնին կը դրկուի։ Սեվրի խան թիւ 17

ԻՉՄԻԱՆ, ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ 23 ՄԱՅԻՍ, 4 ՅՈՒՆԻՍ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Մայրաքաղաքէն հոսած վերջին լուրերը կ'իմացուցեն թէ, Ամեն Ներսէս Պատրիարք միշտ կը պնդէ՝ իր կաթուղիկոսական ընտրելիութենէ հրաժարման վերայ, և թէ ուրբաթ օր հեռագրեր է Ռուսաց կայսեր, որ չկրնար կաթուղիկոսութեան պաշտօն վարել, իր հիւանդութեան և տկարութեան պատճառաւ։

Անմեկնելի կը թուի Սրբազան Պատրիարքին այս անողոքելի մերժումն՝ որ հասնելու ազգին տիրաք կը վիրաւորէ։ Դարձեալ և գրաւմանց տեսակէտով, կաթուղիկոսական պաշտօնավարութենէ նուազ ծանր է արդեօք Պատրիարքական պաշտօնավարութիւնը, զոր Ներսէս Սրբութիւնն այսքան տարիներէ ի վեր յանձին ունի, գրեթէ միշտ միևնոյն տեղ կարութեամբ, և որ տակաւին և ոչ մէկ օր արգելք մ'եղած է իրեն գործոյ ուղղութեան հսկելու մասին։

Անմեկնելի է նաեւ, թէ ի՞նչպէս անձնական տկարութիւն մը, որ ի բնէ Ներսէս Սրբազնութեան կազմութեան հետ խնամութիւն մ'ունի, բայց բարոյական կամ մտային աշխատութեան երբէք արգելք մը չը յարուցանէր և չէ յարուցած մինչեւ հիմայ, պատրուակ կամ պատճառ կը բբառնուի հրաժարման։

Արդարեւ կը հասկնանք որ, մինչեւ մէկ ասիճան առողջ մարմին հարկաւոր է՝ առողջ միտք ունենալու համար, սակայն ամենեւին չենք հասկնար թէ, կաթուղիկոս մ'ի՞նչ տեսակ դժուարութիւն, անդանդաղութիւն և անձնդոյժութիւն մտային աշխատութիւններու դատապարտեալ է՝ քաջառողջ կամ կորովի մարմին և բիրտ այժ վերնոքառելու համար։ Եւ ե՞րբ տեսնուած է, որ Ն. Սրբազնութեան տկարութիւնը պատճառ եղած ըլլայ որ եւ է գործի մ'անյաջողութեան, իր ամբողջ պատրիարքական պաշտօնավարութեան շրջանին մէջ. պաշտօնավարութիւն՝ որ իր ամենօրեայ և յարաժամ զրպարտութիւններով տուելի ծանր է քան կաթողիկոսական պաշտօնավարութիւն։ Այս կէտերն անմեկնելի են ստուգիւ ամեն կողմ, ամեն հայու համար և օրուան խնդիրն այս ըլլալ կը թուի, ինչպէս կը պատմէ մեզ Պօլսէն մայիս 21 թուով ստացած մեր մէկ նամակը, որուն հետեւեալ տողերն ընթերցողաց կը հաղորդենք։

«... Ինչպէս կը տեսնէք, երկրիս վրայ, ո՛ւր որ Հայ կը գտնուի, թէ՛ ի մերձակայս և թէ՛ ի հեռաստան, ծերն ու մանուկը, ազնուականն ու ռամիկը, կղերականն ու աշխարհականը հեռագրերով և նամակներով իրենց խնդակցութիւնն ու շնորհաւորութիւնն և որդիական հնազանդութիւնը կը մատուցանեն առ Նորընտիր Կաթողիկոս, Մայրաղաքին Պատրիարք Ներսէս Վեհերգրդ իր արժանաւոր ընտրութեան առթիւ։ Գահն առաքելական Ս. Էջմիածնի։ Արդ, ո՛րքան ցաւալի է տեսնել որ այս ամենու վրայ, Նորին Վեհափառութիւն կը պնդէ իւր անընդունակութիւն ընդհանուր ազգիս։ Մինչև անգամ իւր հրաժարական մատուցեր է հեռագրով առ Վեհափառ Կայսրն Ռուսիոյ։ Թէ ի՞նչու կը վերժուի միլիոնաւոր հայկազանց ձայնը, ինչո՞ւ առ ոչինչ կը դրուի Բէյթէրզուրգի սառուցեալ կիսմայլն ծերունազարդ պատկանեան հայրենասէր տէր Գաբրիէլ աւագ քահանայի ջերմագին թախանձանաց և ի խորոց սրտի աղաչանքները, այս է ահա օրուան խնդիրը։ Ահա ասաւածային նախախնամութեան դազանիքը, որ անիմանալի է մեզի համար, է մարդ՝ որ ամենայն ինչ կը ղեկուցի այս փաստերը վայելելու համար, և ահա անձ մը, որ կը վերժէ գանոնք, [illegible] ինչ ընդունայն է։»

ՈՂՈՐՄԱՍԻՐՈՒԹԻՒՆ

Քանի մը պատուաւոր և ազնիւ անձինք, նկատողութեան առնելով Միտիլլի կղզին աքսորեալ Գէորգ Այվազեան էֆէնտիի և իր զաւկին թշուառ վիճակը, հանգանակութիւն մը բանալու ձեռնարկած են, որմէ դրամագլուխ մը գումարն, այդ դժբաղդներն ապնօթութենէ և մերկութենէ ազատելու համար օրական պարէնի աղբիւր մը հայթայթելու պիտի յատկացուի։

Միտիլլիէն եկող ճանրարդներու կողմանէ սրտաճմլիկ կերպով կը պատմուին, անօթութեամբ և մերկութեամբ տառապող այդ հոր և զաւկին վիճակն, որ արժանի է հասարակաց գթութեան։

Արդարեւ օրենքն անողոք ըլլալով, բնական է որ, սորա աքրամադրած պատիժը կրէ «Մամուլ»ի նախորդ խմբագիրը, մինչեւ որ մեր գթառատ Վեհապետին կայսերական ներողութիւնն հասնի հնչել իր ազատութեան ժամը, սակայն ոչ նուազ բնական է որ, մարդս կարեկցի այնպիսի մէկու մը վրայ՝ որ մինչ մէկ կողմէ իր օրինական պատժոյ հարուածը կը կրէ, միևնոյն միջոցին կը հեծէ նաեւ անօթութիւն, մերկութիւն, հիւանդութիւն և այլն պատուհասներու հարուածին տակ։

Ուստի, լաւ գիտնալով քաղքիս հասարակութեան ՈՂՈՐՄԱՍԻՐ ոգին, յուսով ենք որ իւրաքանչիւր օր, առ որ ներկայի հանգանակութեան թուղթը, չմերժէր իր լուման նուիրել։

ՔՐՈՆԻԿՈՆ

Օգոստոսփառ Սուլթան Ապտիւլ Համիտ Բ Խանի ծննդեան տարեդարձը մօտեցած ըլլալով, տօնատնդէսի համար կանխապատրաստութիւններ ըլլալը լոր կը արուի։

—

Գաւառիս անցեալ տարիներու դանձային և տասնորդական տարոյ գործողութիւնները քննելու համար, շաբաթ օր քաղաքս հասաւ Դանձուց խորհրդոյ անդամներէն Բրիգ էֆէնտի, և ասոի ուղեւորեցաւ Այտին։

—

Տեղւոյս պաշտօնական թերթին մէջ հետեւեալ հատուածը կը կարդանք.

«Իզմիրի մաքսային վարչութեան 1299, մարտ և 1300 մարտ տարոյ հասոյթին մի հաշուեկշիռը ձեռք անցուցինք։ Այս հաշուեկշիռն կը հասկցուի [illegible] երկու միլիոն վեց հարիւր երեսուն երկու հազար վաթսուն ութ գրուշ տասնհինգ փարա, իսկ յաջորդ տարւոյն մարտ ամսոյն է երեք միլիոն հարիւր երեսուն երեք գրուշ քսան փարա։ Այս հաշուէն կը հասկցուի թէ ներկայ տարւոյս մարտի հասոյթն անցեալ մարտի հասոյթէն երեքհարիւր վաթսուն ութ հազար վաթսուն ութ գրուշ տասնհինգ փարա եւ ութ գրուշ հինգ փարա աւելի եղած է։ Այս յաւելումը կը պարտաւորինք մեր մաքսատան նախորդ տեսուչ և այժմ Հիճազի վիլայէթի Տէֆթէրտար կարգուող Հաճի Բաշիա էֆէնտիի անխոնջ ջանից։»

—

Սպանեալ Եիւրիւկ Օսման աւտաղապետին ընկերներէն մին Բիւրա Մէհմէտ, Էօսէմիլի մօտիկ գիւղի մը մէջ պահուած տեղէն բռնուելով բանտարկուած ըլլալը Էօսէմիլի կառավարութեան կողմէ լուր տրուած է տեղւոյս կառավարութեան։

—

Ամսոյս 11ին Բէզբել Բէյ կոչուած գիւղակին մէջ յորդահոս անձրեւներու ատեն կայծակ իջնալով, տաճիկ ինկան մը կը պատահի, որ անմիջապէս կը մեռնի։

—

Այսքանէն կ'իմացուցէն թէ, Զմիւռնիի Գաղային մէջ գտնուող Ումար Բէյի, Ճամուշ օղլու, Գարդը, Էօմիւրլի եւայլն գիւղակներու մէջ անձրեւախառն սառնամանիկ կարկուտ տեղալով, ցորեն և գարի ցանուած 5—6 հազար արտավար դաշտօրէից մեծ վնաս հասուցեր է։ Նոյնպէս 10 հազարի չափ ձիթենի ծառեր վնասելով, ներկայ տարւոյ պտուղները բոլորովին ջնջեր է։

Քաղաքիս Տաճիկ հասարակութեան պատկանող նշանաւոր անձերէն մէյն ապիկին ինքզինքն սպաննէր է տարճանակի հարուածով։ Այս անձնասպանութեան պատճառը, կը թուի Այրուն լրագրիրը, խիստ տրտմութիւնի ըլլալուն համար դանոյ կրնանք բացատրելու։

—

Այս օր քաղաքս կը գտնուի Օշերէնի և Վոլվիէ թատերական խումբը։ Իր ներկայացումները պիտի տայ Ալհամպրայի ամառնային թատրոնին մէջ։

Այս խումբն, որ Սկլանիկէն կը հասնի, մեծ յաջողութիւն գտած է Ալէքսանդրիոյ մէջ, և ուստի դիմելուտիւք կը խոստանի իր վրայ։

—

Ցաւօք կը ծանուցանենք, թէ Պ. Պետրոս Թամիկեան, որ երկար ատենէ ի վեր կաթուածի հիւանդութեամբ կը տառապէր [illegible]

Նոյնպէս դառն է ծանուցանել որ, ճէլէպեան բարեհամբաւ ընտանիքը մեծ կորուստ մ'ըրաւ, Պ. Մկրտիչ ճէլէպեանի վաղահաս մահուամբ։

Պ. Մկրտիչ ճէլէպեան, նմանապէս երկար ատենէ իրեր անկողնոյ կը ծառայեր, և հակառակ բժշկական և այլ խնամոց, վերջապէս երէկ առաւաւտ փոխեցաւ, երիտասարդ հասակին մէջ, ի մեծ ցաւ իւր ընտանեաց և բարեկամաց, որոց երկնային մխիթարութիւն կը մաղթենք։

—

ՄԷՆԷՄԷՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԷՆԷՄԷՆ, 21 մայիս 1884

Ի գիտութիւն ձեր մեծ. ընթերցողաց արժան կը համարիմ, վերջերս մեր կողմերն եղած բազմաթիւ օգտակար շինութիւններն ու բարենորոգութիւնները նշանակել, որոց համար շնորհակալութիւն կը պարտաւորինք մեր բարեխնամ կառավարութեան։

Պէրկամայի ճանրուն վրայ Պուրունճուք կոչուող կամուրջին շինութիւնը լրացաւ։ Այս կամուրջն ունի 25 մէթրոյ երկայնութիւն, 7 մէթր բարձրութիւն և 4 մէթր լայնութիւն։

Բուն Մէնէմէնի մէջ զետեղուեցան 50 լապտեր, և այսպէս մեր քաղքի փողոցները լուսաւորուած են գիշերներեր։

Ասկէ առաջ քարիւղի մնտուկները մեծ քանակութեամբ խառնութիւններուն մէջ կը դրուէին, որմէ երկու անպատեհութիւն և վնաս տեղի կունենային, այսինքն թէ՝ քաղքին մէջ գարշահոտութիւն կը տիրէր և թէ՝ հրդեհ ծագած ատեն մեծամեծ վտանգներ կը հետեւէին, ուստի մեր Գայմագամ պէյին ջանքով քաղքէն դուրս մթերանոց մը շինուեցաւ, ուր կը դրուին քարիւղի մնտուկները։

Հին սովորութիւն մ'էր, որ մնագործներն իրենց խանութներուն մէջ և կամ պատահած տեղը կենդանի կը մորթէին, այս պատճառաւ գոյացած գարշահոտութեամբ օդը կ'ապականուէր, և հասարակաց առողջութիւնը կը վնասուէր։ Այժմ քաղաքէն դուրս սպանդանոց մը շինուեցաւ և զվնանք հոն ըլլալով, այս անպատեհութիւնն ալ վերջացաւ։

Քաղքիս փողոցները մինչեւ անանցանելի վիճակ մ'ունէին, այժմ խիստ կանոնաւոր կերպով 8695 կանգուն քարայատակ շինուեցաւ, և տակաւին կը շարունակուի շինուիլ։

Ծամանակ մ'ի վեր մզկիթներու և մէտրէսէներու անկիւնները ծնացող աղքատ և անկար մուհաճիրներու բնակարան հայթայթելու համար, դրամ գայթակղեցնելով 43 տուն շինուեցան, ուր այդ մուհաճիրք զետեղուելով թշուառութենէ զերծուեցան։

Դէ՞, որ բաւական պարտաւոր ասէք մ'է, և ուրիշ յաճախ գտնուելիք նիներ կը փախցուցնէին, յարմար պահականոց մը և քովն ալ աղխոտ մը չինուելով, այդ տեղը եւս ապահով վիճակի մը վերածուեցաւ։

Մեր Գայմագամին գովելի աշխատութիւններն մին եւս սա է թէ, թէ՛ բուն Մէնէմէնի մէջ, թաղերուն և շուկաներուն համար դիշերային պահակներ կարգուեցան, որոնք մինչեւ առաւօտ քաղքին ամբողջ փողոցները շրջելով կը հսկեն, ուստի անցուդարձ կատարեալ ապահովութեան մէջ է։

Վերոյիշեալ շինութիւնք և բարենորոգութիւնք, կատարելապէս լրացած են, և մեր Վսեմ. կառավարիչ Նաշիտ փաշա հրամայեր է տեղւոյս կառավարութեան, որ երկամուղոյ կայարանէն մինչեւ քաղքին ներսը, և Պէրկամայի մեծ ճանրային՝ Մէնէմէնի կողմն երկարող ուղիները «Շոսէ»ի վերածուին։ Ուստի այս օրերուս այդ շինութեանց ալ պիտի ձեռնարկուին։ Ուրիշ ազգի ազգի բարենորոգութիւններ ևս կը սպասուին մեր բարեխնամ Գայմագամէն, որ մեծ ջանքով կաշխատի, մեր քաղաքի նիւթական և բարոյական բարելաւ վիճակ մը տալու համար։

Կէտիզ կոչուող գեղը ինչպէս յայտնի է, Զմիւռնիոյ ծովախորշը թափելով նաւահանգիստը լցուցնելուն համար, անցեալ օր գաւառական ճարտարապետ Աստանան էֆէնտի, միատեղ քանի մը անձեր ալ ունենալով եկաւ մինչեւ գեղը քննելու, կ'երեւի թէ այս գեղին ընթացքին ուրիշ ուղղութիւն մը պիտի տրուի։ Այս խնդրոյն վրայ յետոյ տեղեկութիւններ կուտամ ձեր ընթերցողաց։

Մնամ և այլն

* * *

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԵՒ ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնդոն, 27 Մայիս.— Պ. Կլատսթոն Հասարակաց խորհրդարանին մէջ, հարցման մը պատասխանելով կը խոստանայ որ, եթէ համաձայնութիւն մը գոյանայ Ֆրանսայի հետ, Բարլամէնթին պիտի հաղորդէ զայն Դեսպանախորհուրդին գումարումէն առաջ։ Կը յաւելու թէ, բոլոր տէրութիւնք, դաշնադրութեանց պատճառաւ, իրաւունք ունին մասնակցիլ այն գործոյ՝ որք Եգիպտոսի կացութեան կը վերաբերին, քանի որ Եգիպտոս Օսմանեան պետութեան մի մասն է։

Նախարարք կը մերժեն իրենց յայտարարութեանց ուրիշ բան յաւելուլ։

Նմանօրինակ վիճաւոր եղան լորտերու խորհրդարանին մէջ։

Հասար. խորհրդարանը մինչեւ յունիս 3 նիստ պիտի չքնէ։

—

Փարիզ, 28 Մայիս.— Ծերակոյտի անդամ Պ. տ'Օսնվիլ այսօր մեռաւ։

—

Լոնդոն, 28 Մայիս.— Հասարակաց խորհրդարանին մէջ, երէկ, ընդդիմադիր կուսակցութեան բազմաթիւ անդամներ կառավարութեան հարցումներ ուղղեցին Դեսպանախորհրդոյ վրայ։ Պ. Կլատսթոն հաստատեց թէ, բանակցութիւնք կը շարունակուին Անգլիոյ եւ Ֆրանսայի կառավարութեանց միջեւ։ Երկուստերութեանց այս բանակցութիւնք վաղճանի մը յանգելուն պէս, անմիջապէս դառնալիք թիւնն յեղոյ պիտի բանակցի մեւս տէրութեանց հետ։

Պ. Կլատսթոն կրկին կրկին հարցումներ ըսելով, յաւելեց թէ Դեսպանախորհրդոյ գումարումէն առաջ բանակցութեանց արդիւնքը բարլամէնթին պիտի ներկայացնէ։

Յետոյ բարլամէնթին երկարաձգուեցաւ Պենտէկոստէի ատենն եւոեւ։

Նոր Յոռոմ.— Այսօր տեղի ունեցան Իսքզմի ձիարշաւք։ Մովրականին համեմատ հանդիսականաց թիւն անհամար էր։

—

Գոնիէ, 27 Մայիս.— Պէրպերէն եկող լրաբեր մը կըսէ թէ, Մէհտին միշտ էլ Օպէյտ կը գտնուի, և թէ չկրնար իր յառաջխաղացութիւնը շարունակել շրջակայ բազմաթիւ ցեղերու թշնամութեանց պատճառաւ։ Ասիութի մէջ բանակող անգլիական զօրքերուն հարիւրին քսանհինգը հիւանդ են։

—

Լոնդոն, 27 Մայիս.— Հասարակաց խորհրդարանն իր դիւերային նիստին մէջ ընդունեց օրինաց ծրագրի մ'այն յօդուածը, որ կը վերաբերի ընտրողական բարեշրջութեան։ Այս բարեշրջութիւնն ամբողջ թագաւորութեան մէջ միաձեւ քուէարկութիւնը կը հաստատէ։

—

Թուրին, 27 Մայիս.— Թագաւորն և Թագուհին ընկերակցութեամբ արքայական ընտանեաց իշխաններուն, վաղ իրիկուն ներկայ պիտի դանուին երկրորդական միջազգային արուեստահանդէսի հանդիսաւոր բացման։ Այս առթիւ շատ օտար դիտականներ կըսպասուին աստ։

—

Կըսուի թէ, Դեսպանախորհրդոյ գումարման խնդրոյ մէջ, Պ. Կլատսթոն հաշտարար կացութիւն մը բռնած է Ֆրանսայի հետ եղած բանակցութեան առթեն։ Անգլիա բոլորովին չպիտի պնդէ, որ Դեսպանախորհուրդը բացարձակապէս Եգիպտոսի գանձային խնդրով զբաղի։ Հեռաւոր հաւանական կը կարծուի որ, մօտերս համաձայնութիւն գոյանալով Քոնֆէրանսը դումարի։

—

Բէլ Մէլ Կազէթ լրագրոյն տեղեկութեանց նայելով, կըսէ Լոնտրայէն Մայիս 25 թուով հեռագիր մը, Անգլիա առաջարկէր է Բարձրագոյն Դրան, 10 հազար օսմանեան զօրք ղրկել Սուտանը խաղաղելու համար, որմէ եւոեւ օսմանեան և անգլիական զօրաբանակները Եգիպտոսը պիտի պարպեն։

—

Բարիզէն Մայիս 25 թուով հեռագիր մը կըսէ թէ, նոյն օրը Փէռ Լաշէզի գերեզմանատուն դացողներուն թիւն հինգ հազար հոգիի կը հասնէր, որք դիմած էին 1871ին, հասարակաց դիրի հրացանի բանուող ապստամբաց գերեզմաններուն վրայ ցոյց մը ընելու համար։ Շատ ղրգռիչ ճառեր կարդացուեցան, բայց որեւէ արիւն մը չդատաւհեցաւ։

—

Դահիրէէն Մայիս 26 թուով ղրկուած հեռագրի մը նայելով, Բորսոքդէն և Տոնկոլայէն եկող լուրերուն համեմատ, կացութիւնը խիստ տագնապալի է, և Տոնկոլայի անձնատուութիւնը մօտալուտ։ Ապստամբներն արդէն գրաւեր են Տիպպէ։

Խնդրոյ առթիւ Ամերիկեան ծերաղօրք Սուտան ղրկուեցան, որոց կընկերակցէին 7 վաշտ հեռանակազօր և ուղտեր։

—

Դահիրէէն կը հեռագրեն թէ վեր. Նուպար փաշա Դեսպանախորհրդոյ մէջ զեղեցատոր ներկայելու համար Սուլթան փաշայի առաջարկած է, բայց այս վերջինը չէ ընդուներ առաջարկութիւնը։

—

Ցիշեալ քաղաքէն կ'իմացուցեն Տէյլի Նիւ-ի թէ, եգիպտական բանակին երկու հրձիգ խումբեր մեկներ են, Մայիս 23ին Ասուան։ Ջօրաղեա Կրէնֆիլ, որ զօրաբանակին հրամատարութիւնը պիտի ստանձնէ, Ցունիսին սկիզբները պիտի մեկնի։

—

Թայմզ հետեւեալ հեռագիրը կը ստանայ Ասիութէն. «Զէպէհր փաշայի կողմանէ, Կորտոն զօրավարէն լուր առնելու համար ղրկուող երեք սուրհանդակներ հոս հասան թղթատար շոգենաւով մը։ Ատոր անմիջապէս մեկնեցան յԱսուան։ Կիրկէի բնակիչք ապստամբութեան մասնակցիր մը մէջ կը դտնուին։ Մէհտիի կուսակից մը, որ Դահիրէէն եկած է, կը դրդռէ զիրենք և արդէն բազմաթիւ մարդեր իրեն յանկուցեր է։ Ասիութի եօթ նշանաւոր անձինք ևս կուսակից եղան Մէհտիի։

—

Տէյլի Թելեկրաֆ լրագրին հեռաւեալ հեռագիրը կը հաղորդուի Դահիրէէն, մայիս 23 թուով.

«Կառավարութիւնն որոշեց հազար հրայան ղրկել ի Տոնկոլա։ Այս քաղքին կառավարիչը կը հեռագրէ թէ, Խարթում սաստիկ պաշարման մէջ է։ Կորտոն զօրավարին համար կառավարութեան հեռագիրները կրող սուրհանդակը տակաւին չվերադարձաւ, թէեւ երկար տաեն է իվեր հասած ըլլալ պէտք էր։ Կըսուի թէ Մէհտին հրահանգ տուած է իր մարդոց Կորտոնը բռնել և կենդանւոյն տանիլ զինքն էլ Օպէյտ։ Զրոյց կայ նոյնպէս թէ Մէհտին, որ էլրահատ կը գտնուէր, Քորտոֆանի մօտ, ուղէր է դէպի Սպիտակ Նեղոս առաջանալ, բայց իւր տեղակալներն հաւանութիւն չտալով այս մտադրութեան՝ էլօտտի մէջ կանգ առեր է։ Ուրիշ մեկնութեան մը ալ նայելով, Զէպէլէհատին դացեր է։ Ուրիշներ կըկարծեն վերջապէս թէ միշտ Էլրահապատի մէջ կըգտնուի և մտադիր է առաջիկայ աշնան Ապպա Խալանտ երթալ։ Ապպա կը գտնուի Սանտարի միւնոյն լայնութեան աստիճանին տակ, դէպի Քորտոֆան առաջնորդող ուղիներու ճիւղաւորման մօտ։

—

Թայմզ սա հեռագիրը կը հրատարակէ.

«Ֆիչնէր գնդապետն յառաջխաղաց անապատին մէջ Ապու—Համէտ հասնելու համար։ Իր հետ ունի հազար երկու հարիւր Արաբ Թակկարայի ցեղէն։ Բունիս 3ին պիտի մեկնին յԱսուան զօրապետ Վուտի հեծելազօրն և հրձիգ խումբեր։

—

Մէմբրիալ Տիբլամթիք լրագիրը կը յիշատակէ այն զրոյցը՝ որ ելած է Լոնտրայի պաշտօնական ակմբոյ մէջ, թէ Լորտ Կրանվիլ մտադիր է հրաժարիլ արտաքին գործոց նախարարութեան պաշտօնէն։ Այս հրաժարման պատճառն է ասնիւ Լորտին առողջութեան [illegible] ուանդ որ կատարեալ խուլցած է և չգիտի կրնայ Դեսպանախորհրդոյ նախագահել, եթէ այս վերջինն ի հարկին ի Լոնտրա դումարի։

ԵԳԻՊՏՈՍ

Տիպպէի հետ հեռագրական հաղորդակցութիւնք կրկին հաստատուեցան, և թէպէտ Տոնկոլայի Միւտիւրին վճռողական հրամաններ տրուած էր պահաղօրով միատեղ քաշուիլ, բայց այս պաշտօնեան կը կանայ կառավարութեան եւ առնուլ տալ իր հրամանները, յայտարարելով թէ կարող է բոլորովին դուռառը զրպել, եթէ հարիւր ձի և հազար հրացան հարկաւոր պաշարներով միատեղ անյապաղ ղրկուին իրեն։

* * *

Այս վերջին տաեններս փիչ դանդատներ եղան մօտակայից առողջական վիճակին վրայ, վանդի օդը զով և նպաստաւոր էր։ Արկառներու քանի մը դիակներ տեսնուէր են սակայն, Մանսուարայէն քանի մը մղոն հեռաւորութեամբ ջրանցներուն մէջ, յամրաբար մղուելով եկեր հասեր են բնակեալ տեղեր։ Պէտք չէր թոյլտուութիւն ըլլալ այս պարագային, վանդի տաքն օր ըստ օրէ կըստանայ։

* * *

Առողջապահական վարչութիւնը կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ, Քէնէի դաւառին բժշկապետին Մայիս 17 թուականաւ մէկ նամակէն կը հասկցուի, որ կովերու հիւանդութիւնն անհետ եղած է Քոսի շրջականերէն Մայիս 3էն ի վեր, և դաւառին միւս կողմերն երբէք որեւէ հիւանդութեան դէպ մը չէ հաստատուած։

Հետեւաբար, տիրող կանոնի համեմատ, կենդանի, մորթ և այլն փոխադրելու արգելքը պիտի վերնայ վերջին դէպքին տուդութենէն երեսուն օր ետեւ։

* * *

Պոսֆոռ Էժիբսիէն կը կարծէ գիտնալ թէ, խնդիր կայ առաջարկել Սուլթան փաշայի, որ Լոնտրա երթայ տեղեկութիւններ տալու համար բրիտանական կառավարութեան Եգիպտոսի կացութեան, պիտոյից և հիմնական կէտերու վրայ, որք ապագայ Դեսպանախորհրդոյ ուշադրութիւնք պիտի դրաւեն։

ԷՖԷՔԼԷ ԿՈՒԼԷՐ

Թուրէ լրագիրը կ'իմացուցնէ թէ Սէրէզի շրջակայքը Թէրնէ քաշուած դիւղին մէջ, Սինան աղա անուն անձ մ'և սորա որդին սպաննուէր են աւազակաց կողմանէ։ Ասոնց դիակները կատոր կատոր եղած գտնուէր են։

—

Տաճիկ լրագիրք կը ծանուցանեն որ Դիւրախստանի մէջ բացուած դպրոցներուն թիւը յիսունի կը հասնի։

—

Հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ, վերջին օրերս Էրզրումի մէջ առատ ձիւն տեղացեր է։

ԱՌ ՏԻԿԻՆ ԱՆԹԱՌԱՄ

Ինչ են այդ հողմն, ամպն ու փոթորիկը՝ զորս իրար խառնելով քաջութեամբ տակալ կըպատուիրես ինձ։

Արդեօք ձեր քաղքին մէջ իմ ատած էշերն, ուղտերն ու ֆոշոյ կոչուող փորձանքնե՞ն էին՝ զորս այլով բանիւ հողմեր, ամպեր և փոթորիկներ կ'անուանես, որոց վրայ այլ ևս չխօսելուս համար յուսահատած կենթադրես զիս։ Զէ՛, Անթառամ, թէև սակաւ բրիշ [illegible] վին յուսահատած չեմ՝ կարենալ համոզելու էշերը՝ թէ սխալ է բռնած ճանրանին, մարդոց վերապահուած ըլլալով այն, նաև կըյուսամ համոզել ուղտերն ալ՝ որ միշտ իրենց անբան և դանդաղ առաջնորդին կապուած ամբողջ թագերն ու շուկաները չդրաւեն, ի վնաս մարդ արարածոց անցուդարձին։ Ապագան ամեն բանի դարմանը կը հայթայթէ։ Հիմա գիտնալ պիտի ուզես թէ, ի՞նչ էր այսքան ժամանակ լուռ կենալուս պատճառը։ Նախ որ, կըյիշե՞ս արդեօք Անթառամ, անցեալ ձմեռ առաջարկեցիր ինձի որ Մայիսին դամ դքեզ դտնելու, որպէսզի վարդ ու ծաղիկ ձօնես ինձ քու պարտէզդ։ Երկրորդ, կըյիշե՞ս արդեօք Անթառամ, երբ զքեզ Քանանայպետուհի առաջարկելուս վրայ, խնդիրը մեծցաւ և երբ տեսայ որ, դուն քու սովորական խոնարհութեամբդ հրաժարեցար, ես ևս քաջուեցայ գրելէ և այդ խնդրոյ վրայ գրուածները կարդալով ձեր ազգային մամուլին վրայ շատ դաղափարներ ստացայ։ Մանաւանդ երազ մը, զոր տեսայ, աւելի նպաստեց ինձ այդ դաղափարներս ընդլայնելու և աւելի ուշադրութիւն ընելու ձեր մամուլին վրայ,

Մտիկ կընե՞ս, պատմեմ երազս։

Գիշեր մը ընկողմանած և ձեռքս առած էի ձեր ազգային թերթերէն մին, որոյ մէջ հպիւռ յօդուածի մը երկու սիւնակներն աչքէ անցուցի և ահա քունը ծանրացաւ վրաս։ Երազիս մէջ այդ թերթը գրքի ձեւոյ կըկերպարափոխուի և կը կարդամ գըլուխ մը, ուր հեռաւոր գրուած էր, զոր գրէթէ բառ առ բառ կըյիշեմ։

«ԽՆԴԻՐ ՍՏԵՂԾԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ»

«Արարիչն ի՞նչու—կարդացի երազիս մէջ—լուսինն բոլորակ ստեղծեց, մինթէ լաւագոյն չէ՞ր լինէր, բանացի չէ՞ր թուէր, որ մի քառակուսի ձև՝ որ՝ ըստ ինքեանն՝ կոկիկ և չքեղ ձև մ'է՝ տար անոր։ Արդարև բանիմաց ընթերցողն իւրոյի լաւ կըմբռնէ այն սխալ քայլն՝ որ առնուած է լուսնաստեղծութեան այդ անխոհեմ և անհեռատես եղանակին մէջ։ Դըժուարին է փանաւանդ չ'զբաղեցնալ երբ մի անգամ ուշիւ ուսումնասիրենք արեգակին գոյակերպութիւնն, արեգակ՝ որուն աւա՛ղ եռանկիւնի ձև մը տալն ամենասեծ խոհեմութիւն և լուրջ հեռատեսութիւն համարել կ'պարտէր արարչային վարչական ժողովն։

«Երբ մի կողմէ—կըշարունակէի ես բրպիս մէջ կարդալ—երկնային մարմիններուն ստեղծագործութեան մասին, այս ձախող ընթացքին մէջ կը տեսնենք արարչութիւնն իր գործելու միջավայրին մէջ, այլ ևս մեք՝ ինչպէս և ամեն բանիմաց և ուշիմ ընթերցող՝ կ'կասինք զարմանալէ, և, մեր գուշակութիւններու իրացումն ընդունարելով, կ'արգահատինք, մանաւանդ վիշտ կ'զգանք որ մարդուս մարուսն նորա ծնօտին վրայ կ'տեսնենք, փոխանակ ափին մէջ տեսնելու, իրաղութիւն սակայն՝ որ ուռուցիկ քաղաքականութեան մը ջարին՝ ուռուցիկ հեռատեսց զոհ տարած է մարդկային կերպարանաց դեղն ու ձեւն։ Զարմանալի կէտն այն է մանաւանդ՝ որ մարդկային էակին ուռնդն ու ականջներն՝ որք հոտառութեան և լսողութեան ամենափափուկ պաշտօններն ի գործ դնելու նուիրական կոչումն ունին՝ դլուխ կոչուող կոճղին վրայ կըդտնուին արարչային վարչութեան մի ջլտոտիչ և ջլարեալ քաղաքականութեամբ, իբր թէ մարդուս լայնածուալ թիկունքին (dos) և որովայնին (ventre) վրայ նուազ յարմարագոյն միջավայրեր գտնուէին. ուր՝ ինչպէս ուշիմ ընթերցողին դիւրին կ'լինի ըմբռնել՝ այդ երկու կենսական վարչային մեքենայք՝ պիտի կրնային սակայն ազատորէն և հեռատես քաղաքականութեան մը յենած՝ իրենց փափուկ պաշտօններն վարել խղճի մաքք։

«Սակայն—շարունակեցի կարդալ երազիս մէջ—սակայն անուրջ լինել կըթուի մեզ համար, այն ամեն հիմնական և արդիւնաբեր խորհրդածութիւններ՝ զորս կընենք միշտ, և որք սակայն՝ եթէ ուշիւ քննուէին արարչային վարչութեան կողմէ աւելի խոհեմ քաղաքականութեան մը պիտի առաջնորդէին զինքն, իրենց հրահանգիչ բնութեամբ, և որով կարող պիտի լինէր իր միջավայրին մէջ . . .»

[illegible] և յաւաք պիտի կիմացուցնեմ քեզ, Անթառա՛մ, թէ չկրցայ շարունակել՝ այս անընջային յօդուածին ընթերցումը՝ որ տարօրինակ ներգործութիւն մ'ըրաւ ինձ։ Ես որ խիստ քիչ անգամ կըկարդայի ձեր լրագիրները, ա՛լ այնուհետեւ հեռաքրքրութիւնս չկրնար զսպել զանոնք աչքէ անցուցնելու համար։ Կարծես թէ կանխադգացում մ'էր այդ երազս։ վասնզի չատ յօդուածներ, ձեր մամլոյ պատուղները, ճիշտ այդ անընջային դրութեան կընմանէին, այսինքն սխալ կըտեսնէին ինչ որ վարչութիւն մ'ըրած էր և կընէր, բայց ո՛չ թէ սխալ ըլլալուն համոզում մ'ունէին, այլ կուզէին որ... սխալ ըլլար միշտ, օրինակի համար եթէ իրօք արարչային վարչութիւնը լուսինն անիրեւաւոր ստեղծած, մարդուս մարուսն ափին մէջ բուսցուցած և ականջներն ալ որովայնին վրայ պեսեղած ըլլար, ձեր մամուլին պատուական պատուղներն եղող յօդուածներն այն տաեն պիտի բողբէին և պիտի ըսէին թէ արարչային վարչութիւնն ուռուցիկ քաղաքականութեան տնխոհեմ ընթացքով մարդուս քիթը թիկունքին վրայ դրաւ, փոխանակ դագաթին վրայ տնկելու, ուր ազատ միջավայր մը դտնելով, դիւրութեամբ պիտի կարենար շնչել օդն որ արդէն մեր գագաթին վրայ կըտեսնուի։

Արդ, դիտե՞ս Անթառամ ինչ է սոր պատճառը։ Ասիկա սխա՛ալ մ'է զոր բարոյական սխալաբանութիւնը ՑՈՌԵՏԵՍՈՒԹԻՒՆ կ'անուանէ։ Այս սխալը թէև չսպաննէր, բայց բոլոր կեանքիդ շրջանը խռովայոյզ ժամերու կըմատնէ, կարծես թէ բոլոր աշխարհ միացեր են քեզի հակառակելու և միշտ չարիք գործելու համար, կ'երեւակայես թէ, ի՞նչ որ կըլլայ, ի՞նչ որ տեղի կունենայ՝ մասնաւոր կործանում մը կը դուժէ տիեզերքին համար, կ'երազես թէ աշխարհ սրարատ քար ու քանդ պիտի դառնայ քեզ մանիկ չընելուն համար, ուստի կըյանդգնես ըսելով թէ, «ազատդային պիտի դղջաս ո՛վ աշխարհ սրարատ, բայց ի զո՛ւր։» Յետոյ գուշակութիւնդ կատարուած կըդտնես, տեսնելով որ արարչային վարչութեան ուռուցիկ քաղաքականութիւնը պայթէր է, . . խելայատակիդ մէջ։

ՊՐՈՒԹԷ

ՉԻՆԱԿԱՆ ՓԱՂԱՔԱԿՐԹՈՒԹԻՒՆ

Շարունակութիւն

Չինացիք Կոնֆուկիոսը պաշտելէ զատ, հաւատարմաբար կը հետեւին նաեւ այս անմահ իմաստասէրին բարոյականին, որ արդէն քրիստոնէութենէ վեց հարիւր տարի առաջ կ'ուսուցանէր մարդոց սիրելիական բարեացակամութիւն, առանց գերբնական միջոցներու, զատ ընկերական իրաւանց վրայ հիմնեալ. թէեւ քրիստոնէութիւնը կը պարծենայ իրը մարդկային ցեղն ազատող։ Այդ հին թուականէն ի վեր Կոնֆուկիոսի բարոյականութիւնը քաղաքացւոյն պարտաւորութիւնները կը սահմանէր, այսինքն այն յարաբերութիւններն որք պարտին գոյանալ իշխանին և նախարարաց, հօր և որդւոյ, առն և կնոջ, մեծ և կրտսէր եղբարց մէջ, նաեւ բարեկամաց միաբանութիւնն իրենք իրենց մէջ։

Կոնֆուկիոսի բարոյականութիւնն, ինչպէս կը տեսնուի, կարգադրած է մանաւանդ ընտանեկան կեանքն՝ որ է երկրորդ հիմն ոգեան դրութիւն ամէն ընկերականութեան և որ Չինաստանի մէջ ստացաւ անհամեմատելի զարգացում, զօրութիւն և չքեղութիւն։ Արդիական գորովը, առ հայրն ու մայր ակնածանքը, և ասոնց՝ իրենց որդւոյ կամ թոռանց ունեցած պարտաւորութիւնները, վերջապէս առնախիս եղած դաւանանքն յարաժամ խորհրդածութեան հաստատուն առարկաներ էին և են, իրը օրէնք օրէնսդիրներու և փիլիսոփաներու։ Դերեզմանին նկատմամբ դաւանանքն և առնա եղած կանոնաւոր այցելութիւնքն ու խնամքն հիմնական պարտաւորութիւններ են բոլոր Չինացւոց համար, զորս կը կատարեն ո՛չ թէ կոյր սովորութեամբ և աւանդութեամբ, այլ խորին գորովագութութեամբ և ակնածանօք։ Իւրաքանչիւր ընտանեաց բնակարանին մէջ կայ նաեւ նախնեաց սրահ մը, ուր զետեղուած են նոցա յիշատակները զարթուցանող առարկաներ։ Անոնց յիշատակաց այս սրահին երկիւղած այցելութիւն մը կուտան ամեն անգամ որ դէպ մը պատահի ընտանեաց մէջ։ Վերջապէս Չինաստանի մէջ զարգացած է, իբրը տեսակ մը ազգային հաստատութիւն, (որու վրայ ամեն ոք յարգանօք պարտի խօսիլ) որդւոյ և թոռանց բոլոր արժանիքն ուղղակի հարց կամ նախահարց պարտաւորելու սովորութիւնը։

Այս ամենէ կը հետեւի որ, Չինաց թէ՛ անհատական և թէ՛ ընկերական գոյութիւնն անձուկ կապ մ'ունի մեռելոց և կենդանեաց մէջ, որս չնորհիւ իւրաքանչիւր ոք, պարզ անհատ մ'ըլլայ թէ պաշտօնեայ, ինքզինքն անընդհատ հսկողութեան ներքև կը զգայ իւր նախորդաց ամբողջութեան կողմանէ, և մանաւանդ մտապրող կը լայ յաջորդաց դատողութեան և շահուց համար։

Այս բարձր բարոյականութիւնը կը դտնուի նաեւ մինչեւ կառավարութեան մէջ, որ կերպով մ'քնտանեկան հաստատութեան տարածումն է, և որոյ գլխաւորը նկատուած է իբր «հայր ու մայր» Չինաց. հասարակութեան։ Այս վերջնոյն պարտաւորութիւններն օրինագրուած են Կոնֆուկիոսի կողմանէ հետեւեալ իմաստուն խօսքերով.

«Ամեն անոնք որ տերութիւններն ու թագաւորութիւնները կը կառավարեն, ինք անփոփոխ կանոն ունին հետեւելու, այսինքն.

«Ինքզինքը կարգի դնել կամ կատարելագործել,

«Իմաստունները մեծարել,

«Ծնողքները սիրել,

«Պատուել պետական առաջին պաշտօնեայները կամ նախարարները,

«Կատարեալ ներդաշնակութեան մէջ ըլլալ միւս բոլոր պաշտօնէից և դատաւորաց հետ,

«Սիրել ժողովուրդն և վարուիլ անոր հետ իբր որդի,

«Առ ինքն յանկուցանել բոլոր գիտնականներն և արհեստագէտները,

«Բաղդութեամբ հիւրընկալու ըլլալ հեռուէն եկող մարդոց, օտարականաց,

«Բարեկամաբար վարուիլ բոլոր մեծ հարկատու իշխանութեանց հետ։»

Պէտք է խոստովանիլ թէ՛ մարդկային բնութեան պատուոյն և թէ՛ պատմական ճշմարտութիւնն յարգելու համար, որ Չինացի չատ կայսերք մերձեցած են այս խելական տիպարին։ Այս է՝ որ կը բացատրէ թէ քաղաքակրթութիւնն ի՞նչպէս սահած է այնքան դարերու միջոցին, անցաւոր շփոթումներու հակառակ՝ իւր մի և նոյն կազմական բնութիւնը պահելով։

Ահաւասիկ, օրինակի համար, վէն Թի կայսեր, որ կը տիրէր Քրիստոսէ 179 տարի առաջ, մէկ յայտարարութիւնը։

«Այս յայտարարութիւնը հրատարակուելուն պէս, ամբողջ պետութեան մէջ թո՛ղ քննեն կարելի եղած ուշադրութեամբ, թէ ի՞նչ թերութիւններ ունիմ, և ինձի իմացունեն։ Այս պաշտօնը կատարելու համար, թո՛ղ փնտռեն և ինձ ներկայեն այնպիսի անձինք՝ որ առաւել լուսամիտ են, առաւել ուղղամտութիւն և հաստատամտութիւն ունին։ Ես ալ իմ կողմէ կը յանձնարարեմ ամեն անոնց, որ այս պաշտօնն ստանձնած են, լաւ կերպով կատարել իրենց պարտաւորութիւնները, և մանաւանդ ամեն անօգուտ ծախքէ խորշիլ յօգուտ ժողովրդեան։»

Եւ ներկայացուցչութեան կանոնաւոր իրաւունքը կայսերն ընդունելով, կազմեց նաև նախարարութիւն մը, որ որքան խառն՝ նոյնքան լաւ ըմբռնուած է Եւրոպայի բոլոր տերութեանց նախարարութիւններէն։ Այս դրութեամբ կը հսկուի կայսերական իշխանութեան վրայ, իշխանութիւն՝ որ բարեխառնեալ է ընտրութեամբ և ժառանգական, վասնզի կայսրն ինք կընտրէ իր յաջորդն իւր դերդաստանին ամենէ արժանաւոր անդամներուն մէջէն։ Վէն Թի կայսեր գործոց նման գործեր շատ կան Չինաստանի պատմութեան մէջ։

Վերջապէս, եթէ այս ընկերութիւնը քննենք Օկիւսթ Քոնթի գծած կազմական հինգերորդ այսինքն էոյն երեւոյթին տակ, կը դտնենք ժողովուրդ մը՝ որ ունի անկախութեան և առարուեստ գործունէութեան ընդդացում, և այս ղգացումն այնպիսի բնութիւն մը ստացած է՝ որուն համար Օկիւսթ Քոնթ ամենէ գործօն ժողովուրդը կը կոչէ ՉԻՆԱՅԻՍ։

Շարունակելի

ԴԻԵՑՈՒՄՆ

(Տե՛ս նախորդ թիւը)

Թէպէտ կաթի հոսման քանակը բաւականի է, դիեցիկը տասն, տասն և հինգ կամ քսան վայրկեանէն իւր ծիծ ուտելն աւարտելու է, քսան վայրկեանն անցնելէն ետև երբ նա չարունակէ դեռ ուտելը, դա կը նշանակէ թէ կաթն առատահոս չէ։

Զափազանց կաթն ուտող մանկիկներն յաճախ կըփսխեն և աւելի կերածնին դուրս կուտան. սոյն փրսխումներն բնաւ երկնչելու չէ, անմեղ են անոնք, մանկանց չեն վնասեր սակայն մեծ դգուշութեամբ չփոթելու չէ զանոնք բնաւ վատ կաթէ պատճառեալ փսխումների հետ, որք ընդհակառակը վնասակար են յոյժ։

Ընդհանուր օրէնք մը եղած է, թէ այն մանուկներն որ լաւ սնունդ կառնեն լաւ կարիք կունենան նոքա բնական վիճակի մէջ, պոռ-ՐԻՆՆը քիչ բացառութեամբ սովորապէս անբաւական սննդեան նշանակ լինելու և ֆորանս-ՐԻՆՆ ալ գէշ կամ չափազանց սննդեան։ Երբեմն մանկանց իփորանսութիւնը կաթին գէշութենէն կամ առատահոսութենէն ի զատ կրնայ պատճառ ունենալ և կաթին չատ հեղուկ վիճակը. սոյն պարագային մէջ լաւ կըլլի նախապէս քանի մը դրդալ կաթն քամելէ և թափելէ յետոյ տալ ծիծ, զի ապա կաթն սկսի տակաւ աւելի թանձրութեամբ հոսել։

Դիեցման լաւ կատարմանն աւելի ևս տեղեակ լինելու համար, զանցառութիւն չընելով, հարկ է սովորութիւն ընել. և սննդեան նախասիներէն սկսեալ ամէն չորաթը կամ տասնհինգ օրը մի քանի անգամ կշռել զմանկիկը, որով և մայրն իւր նորածնին ամուսն և զարդացումն իւր աչքը դիտելով կըխրախուսի և սիրով քամէ իւր կուրծը նորա համար աւելի սիրով հոգայ նա մէն մի խնամքը նորա տածման։

* * *

2°, Դայեկան Դիեցումն
(allaitement mercenaire)

Երբ զանազան պատճառներ, որպիսիք են, ժառանգական և ստացական ախտեր, կեղտակարծ ստնային հիւանդութիւնք, կամ բարոյական անյարմարութիւնք արգելք լինին մայրենի դիեցման, յայնժամ հարկ անհրաժեշտ է, յանձնել նորածինը դայեկի մը և տածել զայն Դայեկան դիեցմամբ։ առ այս երկու կերպ դայեակ է սահմանուած, Աւուրին դայեակ (nourrice sur lieu) և Հեռակայ դայեակ (nourrice à distance)։

Աւուրին դայեակը միշտ նորածնին ծնողաց հետ կըբնակի, որով հսկուելով յարաժամ ի նոցանէ՝ թէ նա է լաւ դայեակ, նորա կատարած դիեցումը չտարբերիր բնաւ մայրենի հարազատ դիեցումէն յօգուտ նորածնին։

Հեռակայ դայեակը, որ բարեբաղդաբար չկայ մեր ազգին մէջ և չենք ալ փափաքիր որ լինի, նորածնին ծնողաց հետ չբնակելով՝ նոցա պաւակը կը դիեցուցանէ իրենցմէ հեռու մօտակայ թաղ մը կամ հեռաւոր գիւղ մը բնակելով։ Սորա կատարած դիեցումն հաւասար չէ երբէք առաւնին դայեակին ըրած դիեցմանն և ո՛չ ալ լաւ քան զայն։ Վատթարագոյնն է այն դիեցմանց, ընդհանրապէս անբաւական և վնասակար՝ յորում դիեցիկը զրկուած է գրեթէ ծիծէ անգթաբար և անխղճաբար յորում նորածինն ուրիշ բան չուտէր բայց և եթէ ծծակի մը ծայրը կամ թան և ապուր յորում փոխանակ կենաց մահ է գոգցես սահմանուած հէգ և տարաբաղդ անմեղ նորածնին՝ որոնց տխուր պատմութիւնը կըկարդանք ամէն օր քաղաքիս լրաթերթից մէջ և որոնց ակնառես իսկ կը լինինք երբեմն ղբաբաղդաբար։

Ո՛րևիցէ կերպով դայեակ մը փընտռուած ծամանակ նկատելու է ուշադրութեամբ որ ունենայ նա հետեւեալ յատկութիւնները՝ նախ հարկ է որ լինի նա զօրաւոր և առողջ կազմութեան տէր. տարիքը լինելու չէ ո՛չ պակաս քսանէն և ո՛չ ալ աւելի երեսունէն, ժառանգական կամ ստացական ախտից հետք ունենալու չէ նա բնաւ իր վրան, բնաւորութիւնը նայելու է որ կարելի եղածին չափ լինի քաղցր և հեղահամբոյր, ժիր լինելու է նա, վաստակասէր և հանճարեղ որպէսզի իւր խնամոցն ապաւինեալ մանուկը լաւ տածէ և հոգածութեամբ։ Առնուազն երկու ամէ ի վեր ծննդաբերած լինելու է նա և գերծ արդէն ծննդաբերական տկարութիւններէն և հետեւանքներէ, ապիտակ կամ կարմիր հոսումներ ունենալու չէ նա վերջապէս, որպէսզի ժամանակէ չատ կանուխ յեղակարծ կերպով նորածինն ստանէ անջատելու երկիւղ չլինի։

Դայեկան դիեցման արդէն վարժ ստնտուներն ընտրուելու են ընդհանրապէս ի դայեկութիւն. զի սոքա նորածնին տածմանն յատուկ խնամոց աւելի ներհմուտ և հոգածու կը լինին քան զանդրանկածին և նոր դայեակները։

Պահանջելի սոյն յատկութիւնները վնասուելէն ետև, հարկ է ապա դայեակը բժիշկի մը տանելով զայն ենթարկել բժշկական մի քննութեան աւելի ապահով լինելու համար նորա կազմութեան վիճակին վրայ։ Բնաւ զանց առնելու չէ երբէք այս վերջին կէտը. ամէն ոք չունի այն կարողութիւնը՝ զոր ունի բժիշկ մը մարդուս առողջ կամ անառողջ վիճակն իմանալու համար։ Բժիշկը կարողութիւն ունի և արուեստ թարգմանելու դիմաց այլեայլ զոյներն և դծերը, թոքերու և սրտի բնական կամ անբնական վիճակները, և վերջապէս զանազան հարցման դարձուածներով ակներև հանել առողջապահական չատ գաղտնիք, զորս մարդիկ թաքուցանել նկրտին երբեմն ստախօսութեամբ և խարէութեամբ։ Ուստի հարկաւոր է ունենալ բժշկի մը վկայութիւնը դայեկի մը առողջ կազմութեանը, նորա ստեանց, պըռուկին և կաթին լաւ վիճակին վրայ աներկիմտ լինելու համար։

Վերոյգրեալ օրինաց համաձայն դայեկին որոշուելէ ետև մոռնալու չէ բնաւ ուշադրութեան ակնարկ մը ձգել և նորա զաւակին վրայ, զի ինչպէս մանկարարձ գիտնականները կը սեն, զաւակը լաւագոյն տիպն է ե՞հայելի դայեկի մը կոչեն յոգնոյ ոգոգելու համար. ուստի նայելու է թէ նորա զաւակը քաջառողջ կերպարանի տէր է. թէ այտերը լի են և զայն հանուեցունելով նայելու է թէ նորա մարմինը լաւ զարգացած է և պարարտ, թէ սրունքն և նոյոյ տեղին ցցուած են և դէր և զայն գրկելով դիտելու է թէ նա իր տարիքին համեմատաբար ծանրակշի՞ռ է, որով կարելի կը լինի յայնժամ իմանալ թէ դայեակը լաւ կաթի տէր է լաւ ստնտու։

(Շարունակելի)

THE LONDON PHARMACY

ԴԵՂԱՐԱՆ ԼՕՆՏՕՆ

Ա ՄՈՏԻՒ ԵՒ ԶՆՈՒ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ՕՏԱՐ ՔԻՄԻԱԳՈՐԾԵ

Ի ԶՄԻՒՌՆԻԱ

MOORE'S.—Glycerine and Honey Jelly։ Զեռները, երեսը և մանաւանդ մորթը կակուղցնելու և սաքէն ու հովէն առթուած ամեն կերպ արիւնայուզութիւնները անհետացնելու։

MOORE'S,—Effervescing Saline. Ախորժահամ և ստոյգ արոյժ դեղ՝ ընդդէմ մաղձային զգայմանց, անմարսողութեան, գլխացաւի և ստամոքսի ամեն անկարգութեանց։

MOORE'S. — Alcool d'Opheline Febrifuge Indien. Այս դեղը յանձնարարուած է մասնաւորաբար այն երկիրներուն համար ուր ընդմիջական տենդերը կ'տիրեն (fievres intermittentes։)

MOORE'S.—American pick-me-up Bitters։ Այս դեղը ուժաբեր ստամոքսային ախորժակաբերէ։

MOORE'S.—Guerison speciale(patent)։ Քոստութեան (gale) և ուրիշ հիւանդութեանց շանց ու ձիոց համար։

MOORE'S.—«Perfected»Huile de Foie de Morue au proto-Iodure de Fer։ Այս ձկան եիւղը վճիտ և անայլայլելի է ընդդէմ Ոսկրածէութեան Rachitisme խուլագարութեան scrofule և մորթային արտաքսութեանց անհրաժեշտ դեղ է հիւանդութենէ նոր ելլողներուն և տկարակազմ մանկանց համար։

MOORE'S.—Glycerine Cough Elixir։ Այս դեղը դադման է կուրծքի և թոքերու բոլոր անկարգութեանց դէմ եւայլն։

MOORE'S. — Patent Delectables —Iceland moss and Pectoral jujubes. Ընդդէմ հազի և մասնաւորապէս յանձնարարուած ընդդէմ ցերտահարութեան, կոկորդի ընչափոդի հարբուխի եւայլն։

MOORE'S.—Callicura. Դիւրին և հաւաստի ապաքինութիւն կոչկոռներու։

B. DIOGENIS & C°

Վ. ՏԻՕԵԷՆԻ ԵՒ ԸՆԿ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՃԱՌԱՀԱՆԴԷՍ

ԱՄՈՒԱՆ ԵՂԱՆԱԿԻ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ՆԻՒԹՈՑ

Սկսեալ Հինգշաբթի, 19/1 Մայիս, 1884

ԿԱՆԱՆՑ ԴՕՍԹԻՒՄՆԵՐՈՒ, ՌՕՊԱՆԵՐՈՒ և ՏՂՈՑ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ համար ժամանակ գիներով ամենէ նոր տեսակ ՄԵՏԱՔՍԵԱՑ, ԲԸՐԴԵՂԷՆ և ԲԱՄԲԱԿԵՂԷՆ ՍԹՕՃԱՆՆԵՐ, ինչպէս նաեւ զանազան տեսակ ՃԱՆԹԱԶԻԱՑԻ ՀԻՒՍԿԷՆՆԵՐ, ի վաճառ հանուած են։

Ամենանոր և ամեն տեսակ ձեւերով ՓԵՂՈՑՐՆԵՐ կանանց, փոքրիկ աղջկանց և փոքր տղոց համար։

Ցանթէլաներու, ասեղնագործութեանց, երիզներու, ժապաւէններու, ծաղիկներու և փետուրներու, քօրսէներու, վզոցներու, փողկապներու, ձեռնոցներու, հովհարներու, հովանոցներու և այլն և այլն կատարեալ և բազմազան տեսակներ։

Վերջապէս նուրբ ճաշակի յարմար նիւթերու առատ զանազանութիւն մը։

ԱՐՏԱՍՈՎՈՐ ԿԵՐՊՈՎ ԱԺԱՆ ԳԻՆՆԵՐՈՎ

Կը գտնուին յիշեալ ընդարձակ վաճառատանց մէջ

ԱՐԾԱԹ ՄԷՃԻՏԻՑԷՆ 33 ՂՐՈՒՇԻ ՀԱՇԻՈՎ

Իզմիր 19/1 Մայիս 1884

THE

LIVERPOOL & LONDON & GLOBE

INSURANCE COMPANY

ԼԻՎԵՐՊՈՒԼ և ԼՈՆՏՈՆ և ԳԼՈԲ

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ամբողջ աշխարհի հրդեհի ապահովման ընկերութիւն

ՄԵԾԱԳՈՅՆԸ

Դրամագլուխ ի պատրաստի 6,679,175 Մթր. ոսկի

1881 տարեկան հասոյթ 4,632,484 » »

Ընկերութիւնը հիմնուելէն ի վեր վճարած կորուստը

17,742,921

Անուանի գործակալներ՝ բանկերներ

—o—

Այս ընկերութիւնը կապահովէ հրդեհի դէմ թէ՛ իրմիրի և թէ՛ լրջակայից մէջ չէնքեր, կահկարասիներ, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ, գործարաններ եւն. Անգլիական ամենէ մեծ ապահովական ընկերութեանց պայմաններուն համեմատ։

Ընկերութիւնը կապահովէ նաև կեանք, ապրիլանց օժիտ, ցկեանս եկամուտ, (rente viagère) եւ եւ

Ապահովելոց արուած վերջին բաժնեգիրք (չորս բաժանումով միատեղ) 1 1/2 % եղան, տարեկան ապահովեալ գնոյն վրայ։

Գործակալ՝

ՀՕՆ Տ՝ ԱՆՏՐԻԱ

Ֆրանկայ թաղ. Անթուան ս՝Անարիայի Ֆէրմանէն

Ապահովիլ ուզողը կրնայ դիմել նաև Եօլ-Պէտէսիէն Փոխ Գործակալը Ա. Սպարթալեան եղբարց սեղանատունը։

EUGÈNE DE FRANCONY

A BORDEAUX

—

ԷՕՅԷՆ ՏԸ ՖՐԱՆԿՕՆԻ

Ի ՊՕՐՏՈՍ

—

Վերոյիշեալ ընդէր Գծեալներս

Այն վճառատան տեսակներն հաստատանօթ են իրենց ընտրութեամբն ու աշխատութեամբ, գլխոյ չափաւորութեամբն ու անխարդախութեամբ։

Իզմիրի մէջ սոյն վճառատունը իր ներկայացուցիչն ունի Ս. Գ. Վէյմեան, Ֆրանկայ թաղ. Վիլիէլի նար Ֆէրմանէն։

Կը ծախուին նաև Պորտոյի ամենանշանաւոր տեսակ գինիներ, Քիւրասաս Մարտաս, Վէրմութ, Շէրի, տեսակ տեսակ Շամբանեաներ ամենէքեան խիստ չափաւոր գիներով։

Մէլանիկի ամենանշանաւոր Նէ-գինի 1/4 մէճիտ օքան։ Այս գինին մանաւորապէս յանձնարարուած է քաղաքիս նշանաւոր բժիշկներուն կողմանէ, իբր խիստ անդարար և ուժարար։

Գինել ուզողը կրնայ դիմել նաև ս. Կ. Մրքէլեան, Ռուպիէ Պէտէսիէն։

LONDON & LANCASHIRE

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՈՍԿԻ 1,852,000

ԴՐԱՄԱԳ. ՊԱՀԵՍՏԻ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 232,918

ԼՕՆՏՕՆ ԵՒ ԼԱՆԳԱՇԱՅՐ

ՀՐԴԵՀԱՀ

ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Այն ընկերութիւնը որ հաստատուած է 1862ին կապահովէ միմիայն հրդեհի վտանգներու դէմ։

Հատարակաց շէնքերու համար 0/0 20 զեղչ կը լայ։

Ընդհանուր գործակալք և փոխանորդք Զմիւռնիոյ և Վիլայէթին միւս քաղաքաց համար։

ՖՐԱՆԿԵԱ և ԶԱՄԱԿՈՊՈՒԼՕ

FRANGHIA et ZAMACOPOULO

Դրասենեակ Եուվան օղլու խան թիւ 3 Այլ-Եօրկիի մօտ։

Ապահովուիլ ուզողը կրնայ դիմել նաև Բուպիյէ Պէտէսթէն Ե. Դերձակեան եղբարց գրասենեակը։

գործակալութիւնք

ԱՊԱՀՈՎԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ

QUEEN Թագուհի Ապահովական ընկերութիւնը կապահովէ կեանք, ցկեանս հաստ (rente viagère) և աղջկանց օժիտներ մասնաւոր և օգտակար պայմաններով։— կապահովէ նա հրդեհի դէմ չէնքեր, կահկարասիք, անշարժ գոյքեր, ապրանքներ և այն։ թէ՛ Զմիւռնիոյ և թէ՛ շրջակայ գիւղերուն մէջ առաւելագոյն օգտակար պայմաններով։ նոյնպէս նաև փոքր Ասիոյ, Սուրիոյ, Բաբամանիոյ Յունաստանի, Բուլգարիոյ և Բուլգիրի գլխաւոր քաղաքաց, Միջերկրական, Ցոնական, Արշիպեղեան կղզեաց մէջ, թէ ուզղակի կերպով և թէ իր Փոխ Գործակալաց միջոցաւ, որք Զմիւռնիոյ Ընդհանուր Գործակալութենէ կախումն ունին։

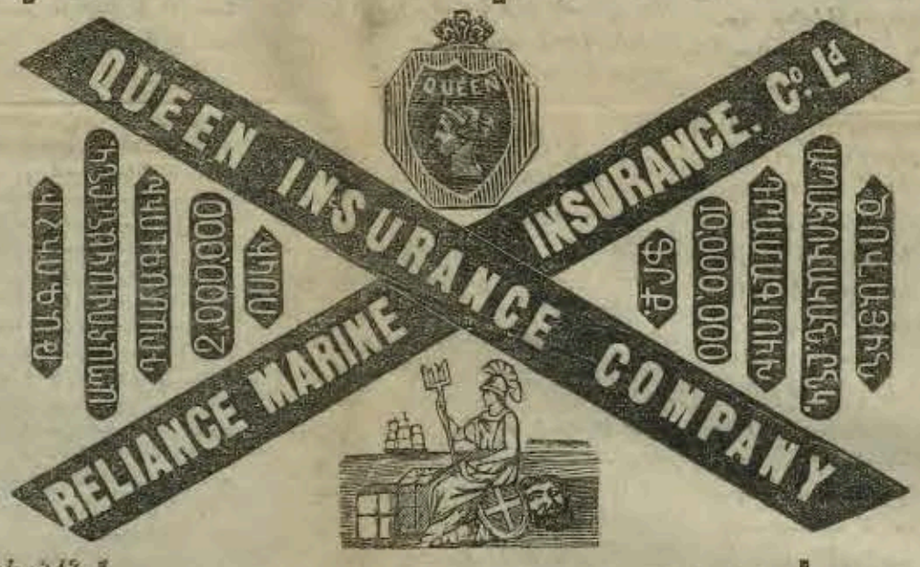

RELIANCE Վստահութիւն ծովային Ապահովական ընկերութիւնը կապահովէ շրջենաւերու յանձնուած Ապրանք և Ստակ՝ ծովային արկածներու և վտանգներու դէմ, թէ Զմիւռնիոյէն ուրիշ տեղ դրկուած առեն և թէ ասոր նաւահանգիստներէն Զմիւռնիա փոխադրած առեն։ նոյպէս փոխադարձաբար Միջերկրական ծովու մէկ նաւահանգիստէն ուրիշ մը փոխադրուած ժամանակ։

Զմիւռնիոյ մէջ գիները խիստ չափաւոր են։

Գործակալները անմիջապէս կը վճարուին Զմիւռնիոյ կամ Անգղիոյ մէջ ապահովելոյն կանխին համեմատ։

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ Ֆրանկայ թաղ Գսէնորոլոյի Ֆէրմանէն թիւ 2 և 3

ՀԻՄ. Բէյտիմուշէյար պաշի Սէգիրեան խանի վերի յարկը թիւ 3

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

ՀՕՆ Ա. Ա. ԿՈՒ

Ապահովիլ ուզողները կրնան նաև դիմել Սէգիրեան խանին քով Եապանճներու մաղազան ուր կը գտնուի

ՓՈՒ ԳՈՐԾԱԿԱԼ

Յ. Կ. Հիւսնեան

Մանրամասն տեղեկութեանց համար պէտք է դիմել Վերոյիշեալ խանին վերի յարկը թիւ 3 մասնաճիւղին

ՏՆՕՐԷՆ

Բիրէր Ռ. Կուի

QUEEN Ընկերութիւնը իր 2,000,000 Անգղիական ոսկոյ դրամագլխին հետ միատեղ ունի նաև բաժնետերաց ԱՆՍԱՀՄԱՆ երաշխաւորութիւնը, որով կատարեալ վստահութեան արժանի է։

Ընդ. Գործակալը ՀՕՆ Ա. Ա. ԿՈՒ լիազօր արտօնութիւն ունի ընկերութեանց դէմ եղած որևէ գանգատանաց և խնդրանաց պատասխանել և եղած կրուստները ԱՆՄԻՋԱՊԷՍ վճարել։

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԵՔ QUEEN ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Այտան – Ա. Աբօսսոլիսիս
Ալտանա – Սուրսոք Լաբի Փոլլաշ Բաստ
Ալէքսանտրէթ–Պէլիճանիէ և Քոքոնի
Պէրութ – Եւ Տ. Սուրսոք
Մաղնեսիա – Մ. Տիմանտոպուլօ
Մէրսին – Ե. Բաստ և Ընկ.
Նապիլի – Ա. Սաքուենոու սղլու
Սուսամ – Լէօն Միսիր
Թիրէ – Պ. Լիսէպալաքլու
Լատէմիր – Սոկրատ Հ. Անտրէու
Մէնէմէն – Տ. Զ. Մէլամար օղլու
Հին Ֆոչա – Բ. Վասիլիու
Նոր Ֆոչա – Ղրի. Հաճի Նասատասիու
Պայքեսրը–Հաճի Մրատ Լիվանիտիս
Ռուլա – Եօր. Միխայիլու և Ընկ.
Նոր Եփեսոս–Ալէքս. Միխալօպուլօ
Տիքիլի – Գ. Ն. Սինասարնոս
Զէյտէն – Ալիքոնս Միշէլ
Մաքրի – Ս. Սոտիրիանոս
Մուղլա – Բրատ. Հաճի Քիրեսաքօ
Քասապա – Յակոբ Ճէվահիրճեան
Տէտէաղաճ – Եղբարք Ֆիլիբէլի
Բատոս – Ա. Պարման
Լիմնոս – Ի. Վ. Լամբիտիս
Միտիլի – Եսան Թէսոսկասիս
Սաքրզ – Արթիւր Թրիքօն
Սիմի – Ն. Բէքիրիսի որդիք

Ամեն գործակալութիւն իւր մասնաւոր հարատարակեան ունի։ Զմիւռնիոյ Ընդ. Գործակալութեան հարատարակեան է Ս. ՆԻԿՈԼԱՍ ՄԱՆԼԻՔԱ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԵՔ RELIANCE ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Տէտէաղաճ – Եղբարք Ֆիլիբէլի
Կէլիպոլուոլու – Մ. Օտոնի
Եօրի – Ա. Պ. Թիան և որդիք
Բէսքէնճէ – Ի. Ա. Սէնիս
Լարնաքա – Ի. Զիրիլի և որդիք
Լէմնոս – Իր. Խրիստեան
Մաքրի – Ս. Սոտիրիանոս
Մէրսին – Ն. Թաքիարաքիս
Միտիլի – Ի. Թէսոս. բատիս
Բիրէա } Ի. Բատաս
Ալիէնք }
Բիրգոս – Ն. Տիմաքօպուլոս
Բատոս – Անթ. Պարման
Բատոսքիօ – Ե. Ռոսի
Թէսաղոնիա – Մաքիալօն և որդիք
Սամսոն – Տ. Մուրատեան
Սիմի – Ն. Բէքիրիսի և որդիք
Թէնէտոս – Ն. Քոսթանթինիտիս
Թրիքալի – Ալ. Քացէֆիս
Թուլլա – Եղբարք Թէսոսոբէֆ
Վաքի – Ի Միսիր
Ուրլա – Ե. Միխայիլու և Ընկ.
Վարնա – Անժ. Տիրանի
Այվալըք – Մ. Թ. Աբոսթօլիս
Ալէքսանտրէթ–Պէլիճանիէ և Քոքոնի
Ալաչատ – Տ. Վլամոս
Պէրութ – Ե. Տ. Սուրսոք
Պուրկազ – Ա. Տուրանի
Պրաիլա – Ի. Ա. Սէնիս
Քալավի – Վէրթիոր Զան
Իրաքլիոն – Ե. Քոքոս
Հանեա – Ա. Բրէվ
Բարլովաս – Ի. Տ. Նուսիտիս
Զէյտէն – Ալ. Միշէլ
Կորնդոս – Թէոփ. Բէնան
Քէրքիրա – Սթ. Աբրուսոքիս
Քոքս – Փ. Կանուլիս
Տարսանէլ – Օգար Միսիր
Քարիմնոս – Մանկլիս և Ընկ.
Սքալանովա – Ալէքս. Միխայլուս